

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

Lausunto

LsN Virpi Korhonen

20.10.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskevien säännösten muuttamisesta (HE 108/2020 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuksien maksamista koskevien säännösten yhdenmukaistamista valtion osuuden ennakon määrän ja ennakon tarkistamisen osalta. Esityksen tavoitteena olisi yhdenmukaistaa valtion ja Kelan välistä maksatusmenettelyä kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuksien osalta sekä selkeyttää maksuja koskevaa sääntelyä.

Oikeusministeriö on antanut esityksestä sen valmisteluvaiheessa lausunnon. Lausunnossa on tuolloin kiinnitetty huomioita asetuksenantovaltuuksien johdonmukaisuuteen suhteessa laissa säädettyyn, sekä riittäviin laintasoiisiin perussäännöksiin. Niissä eri laeissa, joiden perusteella liitteenä oleva asetulusuunnos on tarkoitettu antaa, vaikuttaa olevan asetuksella tarkemmin säädettävistä asioista hiukan eri sisältöiset ja laajuiset perussäännökset.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että jatkossa valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä niitä varten tarvittavista tiedoista annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuus olisi saman sisältöinen kaikissa ehdotetuissa laeissa ja sanamuodoltaan se vaikuttaa vastaavan voimassa olevassa kansaneläkeläisissä olevaa samaa asiaa koskevaa asetuksenantovaltuutta. Esityksen liitteenä oleva asetus on tarkoitettu antaa kuuden eri lain perusteella, josta kolmea ehdotetaan käsiteltävänä olevassa esityksessä muutettavaksi. Voimassa olevissa eläkkeensaajan asumistukilaisissa ja takuueläkeläisissä asetuksen antovaltuudet kiinnittyvät nyt käsiteltävänä olevista laeista poiketen vain valtion osuuden ennakon suorittamiseen, vaikka valtionosuusrahoitusta koskevat perussäännökset vaikuttavat muutoin olevan nyt ehdotettuja lakeja vastaavat. Esityksessä ehdotettujen lakien valtionosuusrahoitusta koskevat perussäännökset vaikuttaisivat olevan pääpiirteissään keskenään saman sisältöiset, mutta puolestaan poikkeavan jossakin määrin esimerkiksi kansaneläkeläisissä säädetyistä asetuksenantovaltuuksien arviointia vaikeuttaa asetuksenantovaltuuksissa käytetty lain perussäännök-

Postiosoite
PostadressOikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland**Käyntiosoite**
BesöksadressEteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland**Puhelin**
Telefon0295 16001
Internat.
+358 295 16001**Faksi**
Fax09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730**S-posti, internet**
E-post, internetoikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

sistä poikkeava terminologia. Hieman epäselväksi esimerkiksi jää, mitä nyt käsiteltävänä olevien lakien kontekstissa tarkoitetaan lopullisen valtionosuuden vahvistamisella, ja missä tästä asiasta säädettäisiin? Huomionarvoista myös on, että ennakon maksamisesta kuukausittain vaikuttaisi olevan vammaisetuksista annetun lain 53 §:ssä lain tasoiset säännökset, kun taas rintamasotilaseläkelain ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain osalta kuukausittain maksaminen jäisi asetuksella säädettäväksi. Näin ollen asetustasoinen asiaa koskeva sääntely johtaa vammaisetuslain osalta vääjäämättä kaksinkertaiseen kuukausittaista maksamista koskevaan sääntelyyn, vaikka asetuksessa ei saisi toistaa lain säännöksiä. Myös voimassa olevissa kansaneläkeläissa, eläkkeensaajan asumistukilaissa ja takuueläkeläissa on asiaa koskevat lain tasoiset säännökset.

Rintamasotilaseläkelakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 2 § ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annettuun lakiin uusi 1 a §, joissa säädettäisiin rintamalisän hakijan velvollisuudesta esittää Kelalle rintamalisän saamiseksi tarvittava todistus tai selvitys. Myös ulkomaille maksettavan rintamalisän maksamisen alkamisesta ja lakkaamisesta ehdotetaan jatkossa säädettävän lailla. Säännösten siirtämistä lain tasolle on perusteltu muun ohella sillä, että sääntely täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimuksen siitä, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Ehdotettuja säännöksiä voidaan pitää tästä näkökulmasta asianmukaisina.